

NIEUWE MOLLUSKEN UIT

„DE VLIJT” Door G. C. Cadée, Broekweg 5, Oegstgeest

Na het verschijnen van "het Vlijtboekje" zijn er weer een aantal nieuwe vondsten gedaan in de Oligocene septarienklei van Winterswijk. Boekschoten (1963) vermeldt als nieuwe mollusken: Seila trilineata (Philippi) en Natica fissurata Von Koenen.

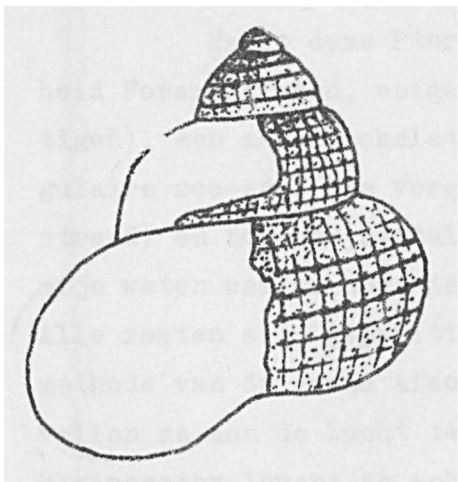
Seila trilineata is een priemvormig klein horentje met drie krachtige spiraalribben per winding, gemakkelijk te herkennen. Het afgebeelde fragment (fig. 1, p. 91) is ongeveer 8 mm lang en bevindt zich in de collectie van H. van Wilgenburg.

Tembrock (1964) wil de naam Seila trilineata (Philippi) reserveren voor de recente soort. Zij noemt uit het Middenoligoceen twee andere Seila's: Seila spicula Von Koenen en Seila angusta Tembrock. De verschillen zijn het grootst in de topwindingen. S. spicula heeft zes gladde, S. angusta zes topwindingen met sculptuur, bestaande uit lengtelijstjes en spiralen aan de basis. S. trilineata is meer gedrongen van vorm. Bij het type van Philippi's soort ontbreken de topwindingen; dit is ook het geval met het uit de Vlijt vermelde fragment. Determinatie is dus niet zo eenvoudig.

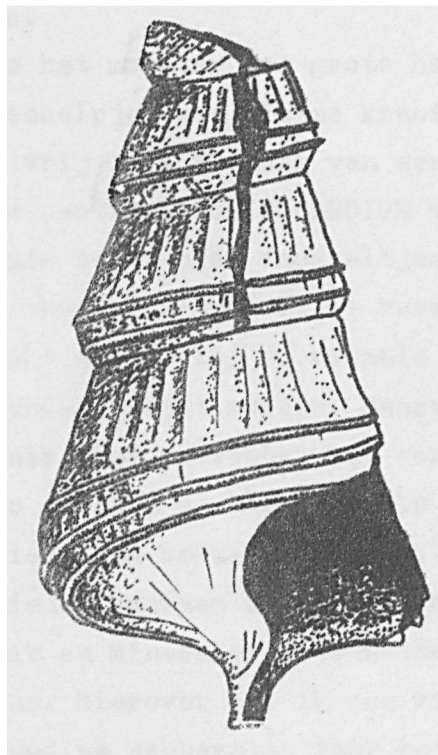
Van Natica fissurata Von Koenen vermeldt Boekschoten twee exemplaren uit de collectie Freudenthal. In het Vlijtboekje noemde ik reeds vier exemplaren uit de collectie van de Geologische Dienst te Haarlem (pag. 9), toen had ik er echter nog geen naam voor gevonden. De Natica is gemakkelijk van de veel algemenere Natica catena achatensis (De Koninck) te onderscheiden doordat bij de eerste de navel met kalk bedekt is.

De collectie van E.F. de Vogel uit De Vlijt, die ik op naam heb gebracht, bevatte weer twee nieuwe soorten voor deze vindplaats. Het zijn Cerithium kunthi Von Koenen en Delphinula speyceri Von Koenen.

Cerithium kunthi Von Koenen (1867, p. 105, pl. 2, fig. 5 a-c) is een kleine, vrij brede Cerithium, met op de laatste winding drie, op de overige windingen twee spiraalribben aan de basis. De lengte sculptuur bestaat uit fijne lijstjes. Volgens Tembrock (1964, p. 328, pl. 4 fig. 1-7) kan het aantal spiraalribben ook groter zijn, maximaal 7. Van deze soort werd 1 fragment aangetroffen. Zie figuur 2 op pagina 7.

FIGUUR 1
 "DELPHINULA" SPEYERI Von Koenen
 naar exemplaar uit groeve De Vlijt,
 COLLECTIE E.F. DE VOGEL.

FIGUUR 2.
 CERITHIUM KUNTHI Von Koenen
 naar exemplaar uit groeve De Vlijt,
 COLLECTIE E.F. DE VOGEL.

"Delphinula speyeri Von Koenen is een trochiforme schelp, klein, met als sculptuur een netwerk van spiraal- en lengteribjes. Op de laatste winding een vijftal iets sterker ontwikkelde spiralen met zwakkere ertussen. Ook de basis en de navel met spiraalribben. Langs de navel twee iets krachtiger spiralen. Aangetroffen werden 2 volwassen en 1 juveniel exemplaar. Zie figuur 1 op deze pagina.

Het afslibben van een kleimonster verzameld door M. C. Cadee leverde een tiental exemplaren op van de Pteropode Spiratella umbilicata (Bornemann). Deze soort wordt in het Vlijtboekje vermeld als ? Valvatina umbilicata Bornemann (p. 31). Dit is volgens Tembrock (1964, p. 320) de algemeenste soort uit de (Duitse) Rupelklei. In de collectie van M. van den Bosch bevinden zich ook twee exemplaren van deze soort, door afslibben verzameld. Het zou best kunnen zijn dat deze

soort ook in De Vlijt veel algemener is.

Naast deze Pteropoden bevatte het monster een grote hoeveelheid Foraminiferen, enige Ostracoden (schelpjes van kleine kreeftachtigen), een aantal skeletfragmenten en vrij veel stekels van een irregulaire zee-egel (te vergelijken met de hartegel ECHINOCARDIUM van ons strand) en nog een aantal niet goed thuis te brengen fossieltjes. Bij mijn weten was er nog niet eerder een zee-egel uit De Vlijt vermeld. Alle resten zijn gepyritiseerd; dit maakt dat ze bij de normale zoekmethode van de grond afzoeken niet gevonden zullen worden, daarvoor vallen ze aan de lucht te gauw uit elkaar. Het afslibben van een vers kleimonster levert ze echter wel op. Zo zal ook de dunne schelp van de Pteropoden aan de lucht blootgesteld niet lang bewaard blijven.

Er zijn mij nog een aantal nieuwe soorten bekend in de collecties van het Rijksmuseum van Geologie en Mineralogie te Leiden en het Natuurhistorisch Museum te Rotterdam. Hierover zal ik een volgende keer mededeling doen in dit blad. Ik houd me aanbevolen voor het determineren van schelpen en andere zaken uit groeve De Vlijt.

AANGEHAALDE LITERATUUR:

- Boeschoten, G. J., 1963. Vondsten en verwachtingen van het Oligoceen van Oost Nederland. Grondboor & Hamer, no. 3, p. 90-95.
- Cadée, G. C., 1961. Oligocene mollusken van De Vlijt. In: Fossielen van De Vlijt. Uitgave H.G.K., p. 1-32.
- Koenen, A. von, 1867-1868. Das marine Mittel-Oligocän Nord-Deutschlands und seine Mollusken-Fauna. Palaeontographica, Bd 16, pp. 53-128, 145-158, 223-296.
- Tembrock, Maria L., 1964. Einige Beispiele von Faziesabhängigkeit bei tertiären Gastropoden. Ber. d. Geol. Gesellsch. D.D.R., Bd 9 (3), p. 311-337.